Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען.
[illegible]

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט.
וויטצנער בולוואר נומ' 29.
[illegible]

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד
פרייטאג.

פרענומעראציאנס-פרייז:
גאנצייאהריג . . . 8 גולדען ע. וו.
האלבייאהריג . . 4 גולדען ע. וו.
פירטעלייאהריג . 2 גולדען ע. וו.

פירס אויסלאנד
[illegible] 1 גו' טהייערער.

Nr 48 זעכטצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאנטאג ג אייר ה׳תרמ״ד. | Pest, den 28. April 1884

איין גליקליכער ווענדעפונקט
אין דער רעדאקציאן דער „יידישען פעסטער צייטונג".

אן אונזערע געעהרטען לעזער!

זייט דעם דאהינשיידען דעם זעליגען בעגרינדערס אונד רעדאקטערס דיעזער צייטונג, האבען זיא עס געוויס מיט טיעפעם בעדויערן אפטער וואהרגענאממען, דאס איס דיעזעם בלאטטע יענע פעססעלנדע אונד אנציעהענדע שפראכע, אונד דיא זא קלארע אונד אללגעמיינ-פערשטענדליכע דארשטעללונג אונד שילדערונג אללער פאליטישען אונד געזעללשאפטליכען ערייגניססע אונד פארגענגע וואס איהנען זא פיעלע גענוסרייכע שטונדען בערייטעטע, לייder געשוואונדען איזט. אבער אך! וויא קאננטע דענן דאס אויך אנדערס קאממען? — אים אייגענבליקקע דער הארטען בעדרענגניס דעם אונערביטטליכען געשיקעס, וועלכעס זא פריהצייטיג דען מייסטער אונס בעסטערע יענזייטס אבבעריפען וואר עס אונמאגליך איינען ווירדיגען נאכפאלגער אויפצופינדען, דער עס זא מייסטערהאפט פערשטאנדען העטטע, זיך אין דאס ריינע געמיטהסלעבען יענער אונזערער ליעבען גלויבענסגענאססען צו פערטיעפען אונד הינייצולעבען, דיא פאר דער ענטשטעהונג דיעזער צייטונג פאן אללען וועלט-ערייגניססען אונד פארגענגען וויא דורך איינע דיקע מויער אבגעשלאססען וואהרען.

יא ליעבער לעזער, זייט דעם טאדע דעם רעדאקטערס ר' מאיר רייז ע"ה קאננטען זיא מיט רעכט בעציגליך דיעזער צייטונג אויסריפען: פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה! דאהין איזט דיא אנמוטה, דאהין דער רייץ, דאהין איזט דיא שאנע פערלאקענדע שפראכע אונד דארשטעללונגס-ווייזע דיעזעס בלאטטעס, וועלכעס דיא לעזער מיט זיינעם אינטערעססאנטען אינהאלטע שטעטס האך ערפרייעטע, (וויא יא דיעס דיא אינצעהליגען צושריפטען דער געעהרטען לעזער בעוויזען). דאס בלאטט מיסטע אינדעם אויך אין ערמאנגלונג דעם ווירקליכען רעדאקטערס אויך וויטער ערשיינען, דא דאך זאנסט דיא געעהרטען פרענומעראנטען איהרע גערעכטען אנשפריכע געלטענד געמאכט האבען ווירדען. יא, דאס בלאטט מיסטע ערשיינען, וועגן אויך איינסטווייליגען מיט איניגעס בעסערעם אינהאלטע, דער געוויס דעם שאן פאן פריהער עטוואס פערוועהנטען גוטען געשמאקע דער זעהר געעהרטען לעזער ניכט מונדען וואללטע (וויא דיעס עבענפאללס מעהרערע צושריפטען דער געעהרטען לעזער בעוויזען.)

נון האבען זיך אבער היעזיגע בעדייטענדע געלעהרטע מענגער וועהרענד דיעזעס צייטראומעס דיא גראסטע מיהע געגעבען, אום פיר דיעזע צייטונג, וועלכע, אויך היער אין דער הויפטשטאדט זיך שטעטס גראסער בעליעבטהייט ערפרייעט זאלכע קרעפטע צו געווינגען, וועלכע פאללקאממען געאייגנעט זיין זאללען, אין דען פוסטאפפען דעם זעליגען רעדאקטערס צו טרעטען, קרעפטע, וועלכע דורך איהרע רייכען ערפאהרונגען אונד איהר רייכעס וויססען אים שטאנדע זיין זאללען, דעם בלאטטע זיין פאריגעס אנזעהען וויעדער צוריק צו עראבערן אונד צו ערהאלטען. אונד מיט גאטטליכער הילפע איזט דיעס דען בעטרעפפענדען היעזיגען געלעהרטען מענגערן זאעבען אויפ'ס בעסטע געלונגען.

אין ערסטער רייהע איזט עס, דער הייטע בערייטס אין אללען געגענדען אונגארנס וואהלבעקאנטע אונד וועגען זיינער פיעלזייטיגען אונד רייכען פערדיענסטע אום דיא יודישען אינטערעססען איבער-
אלל האכגעאכטעטע מאקס סאבאלטשי, דער זיך וועהרענד דעם טריריגען טיסא-עסלארער פראצעססעס אינפערגענגליכע פערדיענסטע ערווארבען האט. ער וואר עס, דער זיינערצייט מיט אויפאפפערונג זיינער אייגענען אינטערעססען אין אונאייגענניטציגער ווייזע אללעם מאגליכע אויפבעגבאטען, אום דאס טריריגע לאז דער אין דער געפאנגשאפט שמאכטענדען אפפער, אונד דער אין גראסטעם עלענדע צוריקגעבליעבענען פריען צו ערלייכטערן. —

דיא געעהרטען לעזער דיעזער צייטונג ווערדען זיך געוויס יענער, אין איהרער ארט מערקווירדיגען אנשפראכע, וועלכע הערר סאבאלטשי זיינער צייט אן דער שפיטצע יענער אינגליקליכען פריענ-דעפוטאציאן, דערען מענגער אים געפענגניססע שמאכטעטען, אן דען יוסטיצמיניסטער ריכטעטע, נאך עראיננערן.

הערר סאבאלטשי זאגטע נעמליך אינטער אנדערעם דעם מיניסטער, דען דיא מוטהיגע שפראכע גאנץ פערבליפפטע, פאלגענדעס:

ניכט אנקלאגען וויל איך, זאנדערן אויפקלערונג געבען אייערער עקסעלענץ. איך בין דעם אונטערזוכונגסריכטער בארי ווייט ניין מאנאטען אויף דען פערזען, אונד איך קאנן עס וואהרליך זאגען, אונד דאס וויל איך אויך בעווייזען, דאס בארי ניכט דיא גערעכטיגקייט זוכט, זאנדערן ער זוכט אונד מאכט דען ריטועללען מארד, דען איהם דיעניגען אויפגעבונדען, דערען ווערקצייג ער איזט. — דיעזע אנשפראכע מאכטע זאוואהל אים לאנדע אלס אויסערהאלב דעססעלבען דאס גערעכטעסטע אויפזעהען, אונד טרוג ניכט וועניג צום אויסגאנגע דעם פראצעססעס ביי.

וויר וואללען היער ניכט דיא לאנגע רייהע דער ארטיקעל ערוועהנען, דורך וועלכע הערר סאבאלטשי אין דער וויענער אלס אין דער הויפטשטעדטישען פרעססע מיט זעלטענער אויסדויער געקעמפפט. וויר וואללען נור היער אויף דען איינען אומשטאנד הינווייזען, דאס ער דער איינציגע מאנן וואר, דער דען מוטה געהאבט, קאמפעטענטען ארטעס אויף דען וואהנזינן דעם ריטועללען מארדעס הינצווייזען. עס וואר נעמליך ביי געלעגענהייט דער אבגעארדנעטענ אדרעסע, וואו זיך הערר סאבאלטשי וויא פאלגט אייסערטע: איך זעלבסט בין תלמודיסט, קעננע דיא ראבבינישע ליטעראטור אונד שפרעכע געלייפיג העברעאיש. וויססע איך, דאס אים גאנצען יידישען שריפטטהום נור איין איינציגער בוכשטאבע עקסיסטירע, דער נור דעם שאטטען איינעס געדאנקענס רוים ניכט, דאס איין זאלכ' שייסליכעס פערברעכען ווירקליך ערלויבט איזט, איך ווערע דער ערסטע, דער איך מיך פאן איינער זאלכען רעליגיאן אבווענדען ווירדע, וויא מאן זיך פאן איינעם עקעלהאפטען אאס (נבלה) אבווענדעט. יא איך ווערע דער ערסטע, דער דיא מארדער דען הענקער איבערליפערן ווירדע. דעם איזט אבער ניכט זא; דיא אנקלאגע דעם ריטועללען מארדעס איזט איין עבען זאלכער וואהנזינן, אלס אב יעמאנד פאן איינעם קאטהאליקען בעהויפטען ווירדע, ער זייא זא פראמם, זא בינאטט, דאס ער אויס פורכט געטטעספורכט דען היילאנד (נוצרי) אנשפוקט.

דער יודע, יע פראממער, יע פאנאטישער ער איזט, דעסטא מעהר היטעט ער זיך פאר דעם גענוססע דעם בלוטעס, וואס דיא ביבעל נייגמאל פערביעטעט, אונד וואס דער תלמוד נייגהונדערטמאל ערהערטעט.

דער געדאנקע אלזא, דאס דער יודע דיא רעליגיאן אוים רעליגיאן פערלעטצע, איזט איין וואהנזיניגער.

שאן דיעזע איינציגע טהאט דעם הערין סאבאלטשי ווירדע גענינגען, איהם דיא אכטונג אונד דאס פערטרויען דער אונגארישען יודען ערווערבען.

דאס עס אייסשליעסליך דער ראסטלאזען אונד אויפאפפערנדען טהעטיגקייט דעם הערין סאבאלטשי צו דאנקען איזט, דאס דיא פערטהיידיגונג איבער פיעלע האכוויכטיגע דאטען פערפיגטע, דיא אויף דען אויסגאנג דעם פראצעססעס ענטשיידענד ווירקטען, דאס וויססען אם בעסטען דיא פערטהיידיגער אטוואש אונד היימאנן, אונד דאס בעווייזט אייסערדעם דער גיפטיגע האסס, מיט וועלכעם דיא אנטיסעמיטען אונד איהרע שאנדפרעססע הערין סאבאלטשי פערפאלגטען אונד בעשימפפטען, יא הערר סאבאלטשי זעטצטע זיך דען עמינענטעסטען געפאהרען אויס, אום דער יידישען זאכע, דער זאכע דער גערעכטיגקייט צו דיענען, אונד זיינע אייזערנע ענערגיע האט אין דער טהאט דעם אנטיסעמיטיסמוס מאנכען שווערען שלאג פערזעטצט.

הערר סאבאלטשי דער נעבסט זיינער תלמודישען געלעהרזאמקייט איין מאנן פאן האהער אללזייטיגער בילדונג איזט. שטעהט מיט דען גראסטען היעזיגען אונגארישען אונד דייטשען צייטונגען אין ענגסטער פערבינדונג, דא ער דערען מיטארבייטער איזט, אונד דער ווירד געוויס אללעם מאגליכע אויפביעטען, צור העבונג דער יידישען פעסטער צייטונג בייצוטראגען.

אין צווייטער רייהע איזט עס דער עבענפאללס אין פיעלען געגענדען אונגארנס, וועגען זיינער פיעלזייטיגען בילדונג, אונד זיינעס ביעדערן כאראקטערס וועללען אללגעמיין געאכטעטע הערר יאזעף גוטמאן.

דיא חעראנציעהונג דיעזעס הערין צור רעדאקציאן אלס היפטמיטארבייטער דיעזער צייטונג איזט געוויס איין געווינן פאן האהער בעדייטונג, וייל איינענטליך דיעזער הערר עס וואר, דער שאן ביי דער בעגרינדונג דיעזער צייטונג מעהרערע יאהרע הינדורך ביי דער רעדאקציאן אייפריג מיטגעווירקט אונד צור פערברייטונג דערזעלבען פיעלעס בייגעטראגען האט. זיין נאמע פיגורירטע זיינערצייט עבענפאללס אויף דיעזעם בלאטטע. הערר גוטמאנן איזט איין מאנן פאן האהער אינטעליגענץ אונד אללזייטיגער בילדונג, דער זיך אויך דורך זא מאנכע געדיעגענע ארטיקעל אין אונגארישען אונד דייטשען בלעטטערן שאן אפט בעמערקבאר מאכטע אונד בירגען איבערהייפט זיינע געדיעגענען אייגענשאפטען אונד זיין ביעדערער כאראקטער פאללקאממען דאפיר, דאס ער צור העבונג דיעזער צייטונג, דערען מעהריעהריגער מיטארבייטער ער וואר, אים אללען זיינען קרעפטען בייטראגען ווירד.

דא דערזעלבע דורך מעהרערע יאהרע אויך קויפמאנן וואר, אונד אויך שאן דיא אדמיניסטראציאן היעזיגער אונגארישער בלעטטער געלייטעט האט, ווירד איהם אויך דיא געשעפטליכע געבאהרונג דיעזעס בלאטטעס איבערטראגען, אונד ער ווירד אויך פיר דיא פינקטליכע צוזענדונג דעס בלאטטעס, וויא פיר אללע זאנסטיגען אדמיניסטראטיפען אנגעלעגענהייטען אויפ'ס בעסטע זארגע טראגען.

דיעזע בידען הערען ווערדען אלזא פאן נון דיא רעדאקציאן דיעזער צייטונג לייטען.

אונד נון געעהרטע לעזער, קאננען זיא אויך אין צוקונפט דיא יידישע פעסטער צייטונג מיט דעם אנגענעהמען בעוואוסטזיין צור האנד נעהמען, דאס איהנען אין דערזעלבען שטעטס נור דאס אללערבעסטע געבאטען ווער.

צו ליעגען קאם. דורך דען העפטיגען שטורץ פער־לאָר אָבערלייטענאנט קאָך אײנען אויגענבליק דיא בעזינגונג אונד ליעס אונגליקליכערווייזע דיא ציגעל אויס, וועהרענד דאס פפערד אויפשפראנג אונד אים גאללאָפפ דאפאָנשטירמטע, זיינען רייטער, דער אים רעכטען „שטייגביגעל" הענגען געבליעבען וואר, אויף דער לינקען זייטע נעבען זיך הערשלייפענד. זאָ גינג עס פאָרט אין ווילדער יאגד איבער ג ר א ז אונד ש אָ ט ט ע ר, דורך ג ר ו ב ע ן אונד ו ו א ס ס ע ר-ל א כ ע ן, קווער איבער דען עק־סערציר-פלאטץ, דאס ערשרעקטע פפערד פאָרט־וועהרענד גענען דען הערא‌בהעגגענדען רייטער אויסשלאגענד, דעססען קאָפף נעבען דען הינטער־הופען שלייפטע. צום גליק צאָג זיך ענדליך דער פ ו ס אויס דעם אין דען ביגעל איינגעקלעממטען ש ט י ע פ ע ל אונד אָבערלייטענאנט קאָך בליעב אויף דער ערדע ליעגען, וועהרענד דאס פפערד וויא ראזענד וויטערגאלאָפפירטע. דיא הערביאײלענדען לאנדוועהר-אָפפיציערע גלויבטען, נור נאָך איינען „צערשמעטטערטען ליכנאם" צו פינדען, אונד ער־שטוינטען ניכט ווענינ, אלס זיך דער געשטירצטע, אָבוואָהל מיהזעליג, ערהאָב, נאָך קורצער צייט דאס אינצווישען איינגעפאנגענע פפערד בעשטיעג אונד נאכהויזע בראכטע. טראָטצדעם הערר אָבערלייטענאנט קאָך איינע בעדייטענדע שטרעקע גע־שלייפט וואָרדען וואר.

* (וועג מיט דער וויענער מארקט-אָרדנונג!) אויס וויען ווירד פאָם 4-טען דיעזעס טעלעגראפיש געמעלדעט: „דאס מיניסטעריאום דעס איננערן האט הייטע דיא פער־דאסטע נייע וויענער מארקט-אָרדנונג, וועלכע דאצו געפיהרט, דאס דיא אונגארישען פיעה-מאָסטער אונד פיעה-הענדלער דען בעשלוס צור מיידונג דעס היע־זיגען פלאצעס געפיהרט, ענדליך מיטטעלס ער־לאססעס גענצליך בעזייטיגט אונד אללע בעשרענ־קענדען פערפיגונגען אין פיר אללעמאל אויפגע־האָבען!" — אלל דאס קלינגט רעכט היבש. אללײן דאריבער דארף מאן זיך וואָהל דאָך אייך אין וויען קיינער טיישונג היגנעבען, דאס דיעזע בעזייט־גונג דער פערהאסטען מארקט-אָרדנונג צו שפעט ערפאָלגטע, אום אירגענד וועלכע ווירקונג צו הא־בען. הייטע איזט דער פרעסבורגער פיעה-מארקט בעריימט איינע טהאטזאכע, דיא זיך ניכט זאָ לייכט וויא איינע אונגעשיקטע מיניסטעריאל-פעראָרדנונג מיר ניכטס דיר ניכטס בעזייטיגען לאָססט. דיא עס־טערייכישע רעגירונג עראיננערט אן איינען מענ־שען, דער דורך אונגעשיקטעס אומגעהען מיט איי־נער פייער-וואפפע גראָסען שאדען אנגעריכטעט אונד נאכטרעגליך אויסריפט: „מאן זאָללטע דאָך מיט קיינען פייער-וואפפען שפיעלען!" — זאָ האט דיא עסטערייכישע רעגירונג דורך איהרע מארקט־אָרדנונג דיא אינטערעססען וויענס זעהר עמפפינד־ליך געשעדיגט, אונד נון בעאיילט זיא זיך דיאשעד־ליכע מארקט-אָרדנונג צו בעזייטיגען. יא וואָהל!

אבער דער שאדען איזט יא שאָן אנגעריכטעט. יעטצט איזט עס נונמעהר ציעמליך גלייכגילטיג, אָב דיא וויענער מארקטאָרדנונג פאָרטבעשטעהען אָדער בע־זייטיגט ווערדען זאָלל!

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייזע.

געטריידע-געשעפט. פאָן ו י י צ ע ן וואר געסטערן מעסיג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר נוט 20.000 מעטער-צענטנער וואורדען פערקויפט.

ו י י צ ע ן טהייס. 200 מטצר׳ 78. קילאָ 9.90 גול׳
200 מעטער-צענטנער ,78קילאָ׳ 9.95 גולדען. — —
200 מעטער-צענטנער 78׳ קילאָגראמם 9.95 גולדען, —
400 מעטער-צענטר׳ ,77 קילאָגראמם 9.85 גולדען. —
פ ע ס ט ע ר-ב אָ ד ע ן 200 מעטרצ׳ 78׳ קילאָ 9.85 גולד.
300מטרצ׳ 77,8 ק׳ 9,80גול. 800 מטרצ׳ 78,5 קילא 9׳95 גול.
ווייסענבורגער 300 מעטרצ׳ 76,5 קילאָ 9.70 גולד. —
ב א ט ש ק ע ר : 1200 מעטרצ׳ 74.3קילאָ 9.55 גול. —
באנאטער 100 מעטרצר. 75,5 קילאָ 9.00 גולדען. —
נאָרד-אונגארישער 100 מעטרצר. 75. קילאָ 9.05 גול. —
(אללעס פער 3 מאָנאטע.)

ק אָ ר ן (נייא) 7.70 8.25 גולד.
ק ו ק ו ר ו ץ 6.25—6.15 גולד.
ה א פ ע ר (נייא) —7.— 7.25 גולד.
ר ע פ ס פער אויגוסט-סעפטעמבער 1884 צו 13⁶, 13⁷/₈ גולד.

פ ע ס ט ע ר ש ל א כ ט פ י ע ה-מ א ר ק ט. בייא דער אם 24-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואָכענ־מארקטע וואורדען 988 שטיק „גראָס" אונד 1265 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואורדען פערקויפט: 22 שטיק ש ט י ע ר ע, פער שטיק פאָן 100—210 גולדען — 681 אָכסען דאס פאאר פאָן 210—320 גולד. 322 קיהע, דאס פאאר פאָן 170—300 גול. 239 מעלקקיהע דאס שטיק פאָן 80—145 גול. 32 שטיק ביפפעל, דאס פאאר צו 140—210 גולד., 706 שטיק קעלבער, דאס שטיק פאָן 10—32. גול. שטיק 560 לעממער דאס פאאר פאָן 4,—6,50 גול. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 54, — 57. גולד.— קוה-פלייש 52 — 55 גולד. קאלב-פלייש 58—64 גולד.— אונד ביפפעל-פלייש 49—53 גולד.

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 19. אפריל 1884.
ב ר י נ ן 90 58 66 65 29

פיר דיא רעדאקציאָן פעראנטוואָרטליך: מ׳ עהרענטהייל.

קאָנקורז.

מיט דעם 1-טען יולי דיעזעס יאהרעס איזט אן דער אָרטהאָדאָקסען איזראעל. געמיינדע דעם טשער־האטער בעצירקעס דיא שטעללע איינעס בעצירקס־ראבבינערס מיט דעם יאהרעס-געהאלטע פאָן 500 גולדען אונד נאטוראל-קוואַרטיער צו בעזעטצען. העררען רעפלעקטירענדע מיססען אונגאַרישע שטאאטסבירגער זיין אונד האבען איהרע מיט דען נאָטהיגען דאָקומענטען (צייגניססע פאָן דרייא ראבּ־בינען אונד איין צייגניס איבער 4 גימנאזיאל- אָדער רעאל-קלאססען אָדער איינער בירגער-שולע) פער־זעהענען געזוכע ביז צום 20-טען מאי אן דען בע־צירקס-פאָרשטעהער, הערר לעאָפאָלד וואָהל אין מאקראניץ, פאָסט אבאוי-סעפשי, איינצוזענדען.

סעפשי אם 15-טען אפריל 1884.

קאָנקורז.

אין דער געפערטיגען יידישען אייט. אָרטהאָ־דאָקסען-געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק, ש״ץ ומ״ץ דער ווישט אונד צומת הגידין פסקענען קאנן, איין טיכטיגער פאָרבעטער איזט, דיא מאטריקען לויט לאנדעס-געזעטצען צו פיהרען ווייס, ביז 1-טען יוני ל׳ ״ צו בעזעטצען. יאה־רעס-געהאלט 450 גולדען, פרייע וואָהנונג אונד זאָנ־סטיגע עמאָלומענטע. רעפלעקטאנטען, וועלכע מיט קבלות פאָן אנערקאנגטען אָרטהאָדאָקסען ראבבי־נען פערזעהען זינד, וואָללען ביז 18-טען מאי ל׳ ״ צו איינעם פראָבע פאָרטראג ערשיינען.—רייזע-שפע־זען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

ט.-אָבאדסאליק, (יאס-גאָדי-קין סאָלנאָקער קאָמיטאט), 1884.

אבראהאם עפשטיין, פאָרשטעהער.

קאָנקורז.

אין דער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדע צו פאָנאראש זינד פאָלגענדע שטעללען מיט 1-טען יולי 1884 אויף 3 יאהרע צו בעזעטצען: 1) דיא איינעס מוזיקאליש נעבילדעטען קאנטאָרס מיט אנגענעה־מער שטיממע, דער פאָלניש אונד קאָראליש פאָר־טראגען קאנן, מיט איינעם יאהרעסגעהאלט פאָן 700 גולדען אונד פרייעם קוואַרטיער: פאָרצוג ער־האלט איין זאָלכער, דער אויך שוחט ובודק איזט. 2) דיא איינעס שמש אונד שוחט ובודק שני מיט 240 גולדען יאהרעסגעהאלט פאָן דער געמיינדע 30 גולדען — פאָן דער חברה קדישא פרייעס קוואַר־טיער, מקוה, האלבע שחיטה אונד עמאָלאָמענטע; ערוויגשט איזט, דאס דיעזער אויך פאָרבעטער זיין זאָלל. בעווערבער האבען געזוכע אונד צייגניססע נעבסט קבלות אונד התרות פאָן אויטאָר. ראבביג־נען נעבסט אנגאבע איהרעס אלטערס אונד פאַ־מיליענשטאנדעס ביז 25-טען מאי לויפענדען יאהרעס איינצוזענדען. דער קאנטאָר, עווענטועל אויך שמש האבען, זאָבאלד זיא בערופען ווערדען איינעם פראָ־בעפאָרטראגעס זיך צו אונטערציעהען, יעדאָך ווער־דען נור דען אקצעפטירטען קאנטאָר 40 גולדען איבערזיעדלונגס-קאָסטען בעוויליגט.

פאָנאראש אם 20-טען אפריל 1884.

כאמועל טאגליכט פרעזעס.

Roth Nina	Léb Jakab
Babucz	K.-Borsa

עמפפעהלען זיך אללען פערוואנדטען אונד בעקאַנ־טען א ל ס פ ע ר ל ו י ב ט ע.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייער)	קוואַליטעט פר.-העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	. .
" "	76	9.25 — 9.30
" "	77	9.30 — 9.35
" "	78	9.40 9.45
" "	79	9.50 — 9.55
" "	80	9.60 — 9.65
" "	81	
פעסטער-באָדען	75	.
" "	76	9.50 — 9.55
" "	77	9.65 — 9.65
" "	78	9.70 — 9.75
" "	79	9.85 — 9.90
" "	80	9.95 — 10 —
" "	81	
טהייס	75	. .
" "	76	9.60 — 9.65
" "	77	9.70 — 9.75
" "	78	9.80 — 9.85
" "	79	9.90 — 9.95
" "	80	10.— — 10.05
" "	81	
ווייסענבורגער		
" "	76	9.50 — 9.55
" "	77	9.60 — 9.65
" "	78	9.70 — 9.75
" "	79	9.85 — 9.90
" "	80	9.95 — 10.—
" "	81	. .

פריכטע	קוואַליטעט גר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן . . .	70 —	8.05 — 8.30
נערסטע מאלץ	62	7.35 7 —
" פוטטער	62	8.50 — 7.75
האפער	40	7.20 6.85
קוקורוץ באנאטער	75	6.60 — 6.55
אנדערע	73	6.75 6.65
הירזע	—	7.30 — 6.90
ווייצען פער הערבסט		9.92
" פריה-יאהר		9.41
קוקורוץ		6.53
נערסטע		6.90
האפער		—
		6.90
		—.—
ראפס		—.—

זאק מעהל (דער זאק צו 100 קילאָגראמם מיט זאק פרייא באהן)		קר. פל.
נומער	0	18 —
"	1	17 50
"	2	17
"	3	16 50
"	4	15 90
"	5	15 20
"	6	14 20
"	7	13 [illegible]0
"	8	12 20
	8½	10 60
שפיריטוס: אלטע מעטהאדע פריספריטע		32 75
" נייע " קאמפאנעל		29 —

קורז-טאבעללע פאָם 24. אפריל

געלד-קורז	קר.	פל.
זילבער-אגיא	10[illegible]	
דוקאטען	5	72
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	63
נאפאלעאנדאָר	9	60
דייטשע רייכסבאנקנאטען	59	45
20 מארק-שטיקע	11	89
פאפיער-רובעל	1	25

לאָזע.	קר.	פל.
1854-ער 4-פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	124	—
1860-ער " גאנצע	136	50
דעטטא " האלבע	144	—
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	171	—
דעטטא " 50 "	171	—
ראאב רעגולירונגס־לאזע	87	—
מ״קען״לאזע	24	25
קרעדיט-לאזע	177	—
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	40	75
דאנוי-דאמפשיפפ-פאהרט-לאזע	112	—
אינזברוקער לאזע	—	—
קעגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	19	50
קראקויער לאזע " 20 "	17	50
אָפנער לאזע " 40 "	42	—
פאלפי לאזע " 40 "	37	25
רודאלפס לאזע " 10 "	19	50
סאלם לאזע " 10 "	52	75
זאלצבורגער לאזע " 20 "	21	60
סט.-גענאאיס לאזע " 40 "	47	25

ראָזע.	קר.	פל.
סטאניסלאוס לאזע צו 20 גולד.	21	50
טריעסטער לאזע " 100 "	126	—
דעטטא " 50 "	65	—
וואלדשטיין-לאזע " 20 "	29	50
ווינדישגרעץ " " 20 "	37	75
אונגאר.-פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.	116	—
טהייסרעגול.-לאזע	115	80
וויענער לאזע	27	30

ווערטה-פאפיערע	קר.	פל.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	121	70
דעטטא " צו 4%	91	90
אונגארישע פאפיער-רענטע	88	45
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	100	75
טעמעשוואר באנאטער	100	25
זיעבענבירגישע	99	75
גאליציש	99	75
בוקאווינא	97	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	41	25
וויינצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	97	50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענ־קרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	100	—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5½ פערצענט	101	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ־קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט	101	25
דער אָסט-באהן	95	25
" נאָרד-אָסט-באהן	147	—

קלאגטע, אגאדי האט דער אונגארישען יוסטיץ איינען שלאג אינס געזיכט פערזעטצט, וויא עס ביז הייטע צו טהון ניעמאנד געוואגט האט. אונד וואס טהאט דער אונגארישע יוסטיצמיניסטער? דער דער נאטירליכע פערטהיידיגער דער איס פארלאמענטע ניכט אנוועזענדען בעליידיגטען ארגאנע זיין מיסטע. פילער האטטע קיין ווארט, אום דיא ביישפיעללאזע אונפערשעמטהייט אנאדיים צוריקצוווייזען, פילער ענטשולדיגט זיך בייא הערן אגאדי, מיט געלינדען ליעבעפאללען ווארטען: דער פראצעס קאנגטע היימאנן ניכט געמאכט ווערדען, וויל דיא אקטען ניכט פארהאנדען וואַרען. פערשפריכט אבער דאס, נאכדעם דיא אקטען יעטצט שאן פרייא זינד, ענדליך דער וויללע אגאדיים רעכט באלד געשעהען ווירד. — ווער זיך דאראן עראינגערט, וויא עלאסטיש דער מיניסטער איפשפראנג, אלס דער אבגעארדנעטע ערנסט מעזעי זיינער צייט דען אונטערזוכונגס־ריכטער בארי אנצוגרייפען וואגטע, וויא ער פאלל אייפער פיר בארי פארטייא גענאממען, ווער זיך דאראן עריננערט, מיט וועלכער ענטשיעדענהייט דאמאלס דער מיניסטער ערלקערט האט, דאס ער ניכט צוגעבען קאננע, דאס איין ריכטער, דער ניכט אנוועזענד איזט, זיך אלזא ניכט פערטהיידיגען קאנן, אים פארלאמענטע אנגעגריפפען ווערדע, ווער זיך אן אלל דאס עראיננערט אונד זיך דאנן דאס הייטיגע שלעפריגע פארגעהען דעם מיניסטערס פערגעגענווערטיגט אלס עס זיך אום דער בעשימפפטען עהרע דעם אונגארישען ריכטערשטאנדעס האנדעלטע, דער פראגט זיך ענטזעטצט: ווער איזט דער גראסערע אנטיסעמיט פילער אדער אגאדי?

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דאס שטאממהויז ראטהשילד בערייטס דעמאלירט.) אין דער אלטען אונד ענגען יודענגאססע אין פראנקפורט אם מאין, איינע ענגע, נאססע וואו ניכט איינמאל איין וואגען פערקעהרען קאנן, שטאנד נאך פאר קורצעם דאס בעשיידענע הייזכען אין וועלכעם דער בעגריינדער דעם ראטהשילדישען הויזעס, מאיר אנשיל ראטהשילד וואהנטע. דיא וויטטע דעס אלטען ראטהשילד וואללטע אויך נאך דעם טאדע איהרעס מאננעס, דיעזעס בעשיידענע הויז ניכט פערלאססען, צו וועלכעם דיא עקוויפאשען איהרער זאהנע, וועגען דער ענגען שטראססע ניכט געלאנגען קאננטען. אין דיעזעם הויזע וואהנטע זיא אלס זיא נאך איינסט אלס אונבעמיטטעלטע קרעמערספרויא, איהרע קינדער צור וועלט בראכטע. דיעזע אלטען, דומפפען שטובען, אין דער פייכטעסטען אונד אונגעזונדעסטען שטראססע האט דיא אלטע ראטהשילד איהר לעבען לאנג ניכט פערלאססען וואללען. היער האבע איך מיינע זאהנע רייך אונד מעכטיג ווערדען זעהען, זאגטע זיא נעוואהנליך, איך וויל איהנען יעטצט איהר גליק לאססען, וועלכעס נאטט בעהיטע פאן איהנען ווייכען קאננטע, ווענן איך אוים שטאלץ מיינע ניעדריגע הייטע פערלאססען מאכטע. אלס איינסט ביים לעבען דער אלטען וויטווע ראטהשילד עבען אן איינעם חנוכה טאגע צווייא בעריהמטע דיכטער פאר דעם הויזע פאריבער גינגען, זאגטע איינער צום אנדערן: זעהען זיא, היער אין דיעזעם קליינען הויזע וואהנט דיא וויטווע מאיר אנשעלס, דיא מוטטער דער וועלטהעררשאפט איהרער זאהנע, איהר קליינעס שטאממשלאס אין דער יודענגאססע ניכט פערלאססען וויל, אונד הייטע וועגען דעם חנוכה פעסטעס איהרע פענסטער מיט ווייסען פארהענגען געציערט האט. וויא שען לייכטעט דארט דיא לאמפע, (מנורה) וועלכע דיא פראמע וויטווע מיט איינענער האנד אנגעצינדעט האט. וועגן דיא גוטע פרויא דיעזע ליכטער (מנורה) בעטראכטעטע, טראטען איהר געוואהנליך טהרענען אין דיא אויגען. דענן זיא עראיננערטע זיך מיט וועהמיטהיגער פריידע, אן יענע יינגערע צייטען, וואָ דער זעלינע מאיר אמשעל, איהר טרייער נאטטע, דאס חנוכה־פעסט נאך מיטפייערטע, אונד וואָ איהרע זאהנע, דאמאלס נאך קליינע קנאבען, מיט קינדליכער לוסט זיך דאביי אונטערהיעלטען. דיעזעס הויז אלזא, דיעזעס קליינע היילינגטהום איינער וועלטבעריהמטען פאמיליע, ווארדע שטעטס אונטער זארגזאמער אבהוט צום עווינען אנדענקען אן דאס שטאממהויז דער וועלטבעריהמטען פאמיליע אין בעסטעם צושטאנדע ערהאלטען. נון האבען זיך אים לויפע דער צייט דיא פערהעלטניססע אין דער גאנצען וועלט נעאנדערט. אין יעדער גראסען שטאדט ווערדען פערשאנערונגען פארגענאממען. דיא נאססען אונד שטראססען ווערדען אומגעבויט, זא דאס מאן אים לויפע דער יאהרע פאן דעם פערגאנגענען קיינע שפור מעהר פינדעט. אונד דאס געשיעהט עבען יעטצט איך אין פראנקפורט אם מאין. וויא זאעבען איינע פראנקפורטער צייטונג מעלדעט האט דיא דארטיגע שטאדטפערטרעטונג דען פאללישטענדיגען אומבויא דער יודענגאססע בעשלאסען. עס איזט זעלבסטפערשטאנדליך, דאס בייא זאלכער נעלעגענהייט איין אלטעס, איינצעלנעס ניעדריגעס הייזכען אויס נאר קיינען ריקזיכטען שטעהען געלאססען ווערהען קאנן, זעלבסט וועגן דאסזעלבע איינעם ראטהשילד געהארט. דיא פאמיליע ראטהשילד האט ניכט דעססאוועניגער צור פערהיטונג דער ניעדערייסונג דיעזעס אינטערעססאנטען אונד געשיכטליך בעריהמטען הייזכענס אללעס מאגליכע איפגעבאטען אונד זיך לאנגע געוויינגערט, איהר שטאממהויז צו אפפערן, אבער איהר געזוך ווארדע אבגעוויעזען אונד דאס אלטע הויז ווארדע ניעדערגעריססען, אין קורצער צייט ווירד דאסזעלבע דעם ערדבאדען גלייך געמאכט ווערדען. איין בעריהמטער פראנקפורטער מאלער האט אים איפטראגע דער ענגלישען רעגיערונג דאס הויז אין איינעם מייסטערהאפט דורכגעפיהרטען אהלבילדע פערעוויגט, אונד ווירד דאסזעלבע דאדורך דאך דער פערגעססענהייט ענטריססען ווערדען.

* (עלעקטרישע אייזענבאהן). דער ערפינדונגסגייסט דער מענשען רוהעט אונד ראסטעט ניכט. איבעראלל אויף יעדעם געביעטע ווערדען נייערונגען אונד פערבעססערונגען פארגענאממען. דיא מענשען זוכען אונאויפהארליך, דיא נעהיימען קרעפטע, וועלכע אין דער נאטור שלומטערן צו וועקקען אונד פיר דיא צוועקקע דער געזעללשאפט נוצבאר צו פערווענדען. עס איזט שטוינענסווערטה. וואס דיא מענשען אין נייעסטער צייט אויף דעם געביעטע דער ערפינדונגען לייסטעטען. איבער דיא פאר ניכט לאנגער צייט אין וויען שטאטטגעפונדענע עלעקטרישע אויסשטעללונג ווארדע אין דיעזען בלעטטערן זיינערצייט מעהרערעס בעריכטעט. דיעסמאל האבען וויר נור זא פיעל צו מעלדען, דאס אין ניכט לאנגער צייט אויך דיא שטראססען אונזערער הויפטשטאדט איינע עלעקטרישע אייזענבאהן דורכשניידען ווירד. וויא דיא היעזיגען צייטונגען זאעבען מעלדען, האט דער בעריהמטע פראפעססאר דעס היעזיגען פאליטעכניקומס עמיל אָסבויט,ביים מיניסטעריאום פיר אייזענבאהנוועזען אום דיא בעוויללינונג אנגעזוכט, פיר דיא פאַראַרבייטען צו איינעם אין דער הויפטשטאדט צו עטאבלירענדען אייזענבאהנ־נעטצע מיט עלעקטרישעם בעטריעבע. דאס מיניסטעריאום האט דאס געזוך בערייטס דער שטאדטבעהארדע אונטערברייטעט.

* (קוועקזילבער פערגיפטונג.) דיעזער טאגע שטארב היער איין האזענבאלג־פארבער־נבייא וועלכעם דיא ערצטע איינע קוועקזילבער־פערגיפטונג נאכגעוויעזען האבען. דער בעטרעפפענדע האט זיך נעמליך דורך פאללע אכצעהן יאהרע, וואָ ער זיך אויסשליעסליך מיט דער פערבונג פאן האזענ־פעללען בעשעפטיגטע אים לויפע דער יאהרע דורך דיא איינאטהמונג דעס אין דער פארבע ענטהאלטענען קוועקזילבערס, איינע קוועקזילבער־פערגיפטונג צוגעצאגען. אן דערען פאלגען ער אין זיינען שאנסטען לעבענסיאהרען דאס לעבען איינבישטע. פאן געזונדהייטס ריקזיכטליכעם שטאנדפונקטע אויסגעהענד, פערצייכנען וויר זאלכע פעללע אים אינטערעססע מאנכער לעזער, דאמיט דיעזעלבען איבער דינגע, דיא אים לעבען צו וויססען פאן גראססער וויכטיגקייט זינד, בעלעהרט ווערדען זאללען, דענן דאס איין מענש געשטארבען איזט, דאראן איזט עבען ניכט פיעל נייעס, דא דיעס עבען דאך דער וועג אללעס פליישעס איזט. אבער דיא אורזאכע אויס וועלכעם גרונדע דערזעלבע פריהצייטיג אויס דיעזער וועלט געשיעדען, איזט פיר יעדעס, דעם זיינע געזונדהייט אונד זיין לעבען ליעב איזט, יעדעסמאל פאן אינטערעססע.

* (דיא געשיכטע אונד דאס טרויריגע ענדע איינעס יונגענדליכען וואוכערערס.) דיעזער טאגע שטארב היער איין שילקנאבע, דער זאהן איינעס כריסטליכען קויפמאננעס, אלס אפפער זיינעס שרעקליכען גייצעס אונד וואוכערס. דערזעלבע וואר אין דער גאנצען קלאססע אלס דער בעסטע שילער בעקאנגט, אונד ווערע ער יעדעסמאל אין פאלגע זיינעס גוטען קאפפעס דער ערסטע אין דער קלאססע געוועזען, ווענן ער ניכט טראטץ זיינער יוגענד שאן זא זעהר זיטטליך פערדארבען געוועזען וועהרע. דיעזער קנאבע וואר דורך אונד דורך מיט דען שלעכטעסטען איינגענשאפטען בעהעפטעט. ער האטטע נאר ניכט דען וואונש דער בעסטע אונטער זיינען מיטשילערן צו זיין, וויא דיעס בייא קינדערן מיט גוטעם קאפפע צו זיין פפלעגט. זיין הייסעסטער וואונש אונד זיינע איינציגע פרייע בעשטאנד פיעל מעהר דארין, דער רייכסטע אונטער זיינען מיטשילערן צו זיין. אונד דאס וואר עס, דענן ער האטטע אימטער דאס מייסטע געלד אונטער זיינען מיטשילערן. דערזעלבע גאנגטע זיך ניא פאן דעם טאגעסגעלדע וועלכעס איהם זיינע עלטערן געגעבען, יע עטוואס צו קייפען. ניא האט מאן איהן געזעהען אירגענד איינע נעשעריא, וויא אבסט, צוקקער אדער זאנסטיגעס עססען. איך מיטשפיעלען וואללטע ער ניא מיט זיינען איבריגען קאמעראדען, ער גינג פיעלמעהר נאך דעם אינטעררינכטע באלד נאך הייזע, אונד וועגן ער בליעב, דא זאס ער שטילל אין איינעם ווינקעל אונד שפעקולירטע נאך, אב ער ניכט מיט אירגענד איינעם שפיעלענדען קנאבען איין געשעפט מאבען קאננטע. זיינע בערעכנונג וואר אויך קיינע שלעכטע, דענן דיא שפיעלענדען קנאבען ווארדען אינמיטטען דעם שפיעלעס אפט הונגעריג, אונד דיא היטטע דער אין דער נעהע שטעהענדען אבסטלערין לאקטע זיא אין זאלכער צייט מיט מעכטיגעם צייבער אן. נון האטטען אבער דיא מייסטען דער קנאבען קיין געלד, אים זיך אבסט קייפען צו קאננען, אונד דא גינגען זיא דאהער צו איהרעם פריצי (זא היעס נעמליך דער יונגע וואוכערער) אונד באָרגטען זיך פאן איהם. ער האט איך יעדעם בערייטוויללינג געליהען, אבער אימער נור אויף איין זיבערעס פפאנד אונד אייך שרעקליך האהע צינזען. געוועהנליך ארבייטעט ער אויף הונדערט פערצענט טעגליך. ווען ער איינען קרייצער געליעהען, דער מוסטע איהם טאגס דאראויף היעפיר צווייא קרייצער בעצאהלען, אונד זא נעשאה עס איך בייא צווייא, דרייא אונד מעהרערען קרייצערן. אימטער מוסטע מאן איהם, טאגס דאראויף דאס דאפפעלטע בעצאהלען. איינמאל עראייגנעטע עס זיך, דאס איהם איין ארמער קנאבע פאללינג דרייא מאנאטע הינדורך פיר דאס דארלעהען איינעס קרייצערס יעדען טאג איינען קרייצער אלס צינזען צאהלען מוסטע, וויל דערזעלבע ניע צווייא קרייצער אויף איינמאל האטטע. גליקליכערוויזע האט איהם ענדליך איינע טאנטע פיער קרייצער געשענקט, וויל ער זיא צום נייען יאהרע מיט איינעם שאנען געדיכטע בעגליקוינשטע, אונד זא ערסט איזט עס איהם געלונגען, דעם קליינען בלוטזויגערס לאז צו ווערדען, אונד זיין פערער־מעססער, וועלכעס ער איהם צום פפאנד געגעבען, צוריקצוערהאלטען. דער קליינע שפעקולאנט מאבטע אין זאלכער צייט מיט זיינען שילדגערן געוואהנליך קורצען פראצעס, דענן ווענן זיא אים פערלייפע פאן דרייא טאגען קיינע צינזען צאהלטען, דא וואר דאס פפאנד פיר אימטער פערפאללען, דענן פריצי פערקייפטע געוואהנליך דאסזעלבע זא שנעלל אלס מאגליך, אים זיך ווידער געלד צו פערשאפפען. דא ניעמאנד פאן דען שילערן עס געוואגט האט, איבער זיין הערצלאזעס בעטראגען קלאגע צו פיהרען, דא דיעזעלבען גלייכצייטיג איך זיך אנגעקלאגט האבען ווירדען, וויל זיא דיא מיטשילדיגען דיעזעס קליינען ריבערס וואַרען, זא פיהרטע פריציא דיעזעס איינטרעגליכע געשעפט פאללע צווייא יאהרע פארט, וועהרענד דעם אללע שילקינדער זיינע שקלאווען וואַרען. דיעזער אינטער זיינען שילערן איבעראיים פערהאסטע קנאבע, בעזאס אין דער טהאט איינען מערקווירדיגען שפעקולאציאנס־ אונד געשעפטסגייסט. אנפאנגס האטטע ער איך אהנע פפאנד געליעהען, דא איהם אבער איין שילדנער איינצויישען געשטארבען איזט, אהנע זיינע שולד בעגליכען צו האבען, דא וואללטע ער זיין פערמאגען ניכט מעהר דער געפאהר איינזעטצען אונד בארגטע נור, ווענן ער איין זיכערעס פפאנד ערהיעלט. ווענן דאס געשעפט ניכט נאך זיינען וואונש גינג, דא וואוסטע ער זיך גלייך צו העלפען, אונד וואגטע איין נייעס אינטערנעהמען. ער קייפטע נעמליך זעלבסט איינע מענגע אבסט צו בילליגעם פרייזע פאן דער אבסטלערין, אונד פערקייפטע עס אויף בארג זיינען מיטשילערן פיר טהייערעס געלד. דיעזעס געשאפט טרוג איהם פאבעלהאפטע צינזען, דאדורך ווארדע פריציא צום פארמליכען שרעקבילדע זיינער יוגענדגענאססען, וועלכע איהן איך זעהר האססטען אונד פערדאכטעטען, דענן ער האטטע איין שרעקליכעס רייבערהערץ. אללעס ביטטען אונד אללע טהרענען דער ארמען קנאבען, וויענן צוריקגאבע דעם פפאנדעס,

דען ווירד, דענן עס איזט פאללשטענדיג דאפיר געזארגט, דאס דיעזעלבע זאוואהל אין טעכנישער אלס אין גייסטיגער בעציעהונג זא אויסגעצייכנעט אלס נור מאגליך, אויסגעשטאטטעט ווערדען זאלל.

עס איזט איבריגענס ניכט נור בעציגליך דעס ביזהער געזאגטען דאפיר געזארגט ווארדען, דען לעזערקרייז דיעזעס בלאטטעס פאללקאממען צופריעדען צו שטעללען, עס איזט פיעלמעהר בעשלאססען ווארדען אויך אין מאטעריעללער בעציעהונג דאס מאגליכסטע צו טהון, אום דיעזעס בלאטט אויך יענען קרייזען צוגענגליך צו מאכען, דענען פיעללייכט דער ביזהעריגע פרייז דעס בלאטטעס צו האך שיען, אונד זיך דעסהאלב צור פרענומעראציאן דעסזעלבען ניכט זא לייכט ענטשליעסען קאננטען. דיעזע צייטונג ווירד דאהער פאם 1. מאי אנגעפאנגען דאס אנשטאטט דעם ביזהעריגען פרייזעס פאן 10 גולדען נור 8 גולדען קאסטען.

דער בראווע אונד געשיקטע זעטצער, דער דיעזעס בלאטט פאם בעגיננע זיינעס ענטשטעהענס צור גראסען צופריעדענהייט זעטצטע, ווירד דאסזעלבע אויך אין צוקונפט זעטצען אונד זיך בעשטרעבען, דאסזעלבע זא שאן אלס מאגליך אויסצושטאטטען. — אונד נון צום שלוססע נאך איין ווארט, אן דיא פריינדליכען לעזער:

דאס אונערווארטעטע הינשיידען דעס זעליגען רעדאקטערס דיעזער צייטונג ווירד אהנע צווייפעל זא מאנכע אונבעריפענע דאצו פעראנלאססען, איינע עהנליכע צייטונג צו גרינדען, אונד זעלבע נאך אללען ריכטונגען הין צו פערזענדען. נון דענן! עס געשעהע! אים פערטרויען אויף דען נאטירליכען פערשטאנד אונד דעם אונפערדארבענען געשמאקקע דער געעהרטען לעזער דיעזער צייטונג, שטעהט ניכט אים געריינגסטען צו בעפירכטען, דאס הירדך אירגענד איין הסגת גבול דיעזעס בלאטטע שאדען צוגעפיהרט אונד דעססען בעשטאנד געפעהרדעט ווערדען זאללע. אונד דאס אין דיעזער צייטונג נור גוטעס געבאטען ווערדען ווירד, דאפיר בירגט דיא פעראייניגטע קראפט דער אויסגעצייכנעטען רעדאקטערע.

נאך אללדעם היער פאראויסגעשיקטען לעסט זיך מיט רעכט ערווארטען, דאס דיא געעהרטען אבאננענטען איהר געשעטצטעס פערטרויען דיעזער צייטונג עבען אין דעמזעלבען מאסע צוווענדען ווערדען, אלס זיא דיעס צור צייט דעם זעליגען רעדאקטערס ר׳ מאיר רייז ע״ה געטהאן האבען.

אינדעם היערמיט ווידערהאלט פערזיכערט ווירד, דאס דיא רעדאקציאן אללעס מאגליכע אויפביעטען ווירד, אום דען גערעכטען ווינשען דער געעהרטען אבאננענטען נאך יעדער ריכטונג גערעכט צו ווערדען, צייכנעט אין הערצליכער בעגריסונג אונד אללער האכאכטונג

דיא אדמיניסטראציאן דער „יידישען פעסטער צייטונג" אונד דיא אייגענטהימערין

וויטווע מ. רייז.

(אונזער פאלליעטאן) **„דיא געשיכטע דער יודען אין אונגארן"** ווירד דען האכאינטערעססאנטען שטאפף אונזערעס פאלליעטאנס בילדען, מיט וועלכעס וויר שאן אין נאכסטער נוממער בעגיננען. עס איזט אונס נעמליך נאך לענגערעם בעמיהען גליקליך געלונגען, פיר דאס פאלליעטאן אונזערעס בלאטטעס איינען שטאפף צו געווינגען, דער אין יעדער בעציעהונג געאייגנעט איזט, דאס אינטערעססע דעס לעזערס אין האהעם גראדע צו פעססעלן. עס איזט דיעס „דיא געשיכטע דער יודען אין אונגארן", איין זאעבען ערשיענענעס אונד איבעראלל גערעכטעס אויפזעהען מאכענדעס ווערק, פאן דעם געלעהרטען ראבבי דר. סאמועל קאהן, דער דאס גראסע פערדיענסט האט, דער ערסטע געשיכטספארשער צו זיין, דער „דיא געשיכטע דער יודען אין אונגארן" אויפגעארבייטעט האט. אללע צייטונגען זינד פאלל דעס לאבעס איבער דיעזעס פולמינאנטע ווערק, דא דער בעריהמטע פערפאססער אין דעמזעלבען דען לעזערן צומייסט אונבעקאנגטע מיטטהיילונגען אונד דאטען ביעטעט. וויר זעלבסט הארען עס מיט איבעראשונג, דאס דיא יודען אין אונגארן איינע פערגאנגענהייט האבען, וויא וויר זיא וואהרליך גאר ניכט געאהנט האבען. זא ערפאהרען וויר אונטער אנדערעם, דאס שאן אונטער דען שאארען דיא אינטער ארפאד דאס לאנד עראבערטען, פיעלע טויזענד יידישע סאלדאטען וואַרען, וועלכע העלדענהאפט מיטגעקעמפפט, אונד שפעטער בייא טהיילונג דעס לאנדעס, פיר איהרע פערדיענסטע פערשיעדענע בורגען, דערפער אונד שטעדטע ערהאלטען האבען. וויר ערפאהרען דאס היער איין יידישער פירסט איבער איין יידישעס פאלק, דיא זאגענאנטען „כאזארען", געהערשט, וועלכעס זיך דען יידישען שאארען אנגעשלאססען האט. וויר ערפאהרען, דאס דיא יודען ביז צור איינפיהרונג דעס קריסטענטהומס, אלזא פאסט צווייהונדערט יאהרע אים געשיקקע דעס אונגארלאנדעס מעכטיג איינגעגריפפען האבען, אינדעם זיא דען גראסטען איינפלוס אויף אללע אפפענטליכען אנגעלעגענהייטען איבטען. יא זאגאר אונטער קאניג מאטהיאס דעם גערעכטען, אלס דיא יודען, דא זיא צום קריסטענטהומע ניכט איבערגעהען וואללטען, לענגסט איהרען איינפלוס פערלארען האטטען, איין יידישער פרעפעקט פאם קאניגע ערנאננט, איבער דאס לאנד הערשטע. וויר ערפאהרען ענדליך דאס עס שאן פאר אכטהונדערט יאהרען האהע יידישע געלעהרטע, גאוני אר״ן אין אונזערעם פאטערלאנדע געגעבען, פאן דערען נאמען וויר ביז יעטצט ניכט איינמאל האַרטען, אונד נאך אנדערע פיעלע אהנליכע איבעראשענדע טהאטזאכען.

דער האכגעלעהרטע דאקטאר סאמועל קאהן, ארבייטעט, אונאונטערבראכען זייט צוואנציג יאהרען אן דיעזעם ריעזענווערקע, איהם שטאנדען דיא פערשיעדענסטען אונד פערבארגענסטען קוועללען צור פערפיגונג. דיעזע געשיכטע ווירפט איין גאר גרעללעס ליכט אויף דיא ניכטסווירדיגען פערליימדונגען דער אנטיסעמיטען, וועלכע עס דעם יודענטהומע צום פארוואורפע מאכען, דאס זיא אין דיעזעם פאטערלאנדע פרעמדלינגע זינד, דאס זיא פיר דאסזעלבע ניכט געבלוטעט, קיינע אפפער געבראכט האבען. דיא גלענצענדע ווידערלעגונג, וועלכע דיעזע אונד עהנליכע אנקלאגען אין דעם געשיכטסווערקע דר. קאהנ׳ס פינדעט, איזט אויך איין בעוועגגרונד, דאס וויר עס אונטערנאממען האבען, דיעזע עבענזא אינטערעססאנטען אלס לעהררייכען געשיכטליכען דאטען צו פעראפפענטליכען, דאמיט אונזערע גלויבענסגענאססען דיא גאנצע ניכטסווירדיגקייט אונזערער פיינדע ערקעננען. — וויא וויר הארען, ווירד דר. סאמועל קאהן פאן דער אקאדעמיא דער אונגארישען וויססענשאפטען, פיר דיעזע זיינע בעדייטענדען פערדיענסטע, אין קירצעם צום מיטגליעדע דער אקאדעמיא דער אונגארישען וויססענשאפטען ערוואהלט ווערדען.

דיא אנקלאגע געגען דר. איגנאטץ היימאנן.

יוסטיצמיניסטער פילער בעאנטווארטעטע פארגעסטערן אם 26. אפריל צווייא אינטערפעללאציאנען, דעם אבגעארדנעטען עמעריך האדאשי אין אנגעלעגענהייט דער זיינערצייט אים קערקער פערגעססענען מאריא שווארץ אונד דעם אבגעארדנעטען געזא אנאדי, אין אנגעלעגענהייט דעם פאן דען סאבאלטשער קאמיטאטס-ארגאנען געגען דר. איגנאטץ היימאנן איינגעלייטעטען פערליימדונגס-פראצעססעס. עמעריך האדאשי, דער פרעזידענט דער ערסטען אדוואקאטען-קאממער דעם לאנדעס אונד איינער דער אויסגעצייכנעטסטען יוריסטען אונגארנס איזט, ערטהיילטע דעם מיניסטער איין פערמליכעס מיסטרויענס-וואטום: דיא געריכטס-ארגאנע, דיא יוסטיץ אין אונגארן מיינט ער, איזט גוט, נור דער מיניסטער איזט שלעכט. אנאדי הינגעגען ערטהיילטע דעם מיניסטער איין פערטרויענס-וואטום אונד מיינטע אומגעקעהרט, דער מיניסטער איזט אויסגעצייכנעט גוט, נור דיא יוסטיץ אונד דערען ארגאנע זינד שלעכט. אב פיר דען מיניסטער דאס פערטרויענס-וואטום אנאדים קיינע גראססערע בעליידיגונג וואר, אלס דאס מיסטרויענס-וואטום האדאשים, דאס וואללען וויר היער ניכט וויטער עראָרטערן, היער וואללען וויר נור קאנשטאטירען, דאס מיניסטער פיילער אין זיינער אנטווארט אן אנאדי פאם ניען בעוויזען האט, דאס ער אונד ניכט אישטאצי דער האט אונד דיא שטיטצע דער אנטי-סעמיטען איזט. ניכט דורך דאס וואס ער געזאגט, זאנדערן דורך דאס וואס ער ניכט געזאגט. דאך זעהען וויר, אום וואס עס זיך האנדעלט:

„דאס גאנצע קאמיטאט פאם וויצעגעשפאן ביס צום לעטצטען שרייבער האבען זיך 15 מאנאטע הינדורך בעמיהט, פאלשע דאטען געגען דיא אנגעקלאגטען צו זאממעלן". זא לייטעטע דער זאטץ, דען דער קיהנע פערטהיידיגער דר. איגנאטץ היימאנן, אין זיינעם איבערוואללענדען צארן געגען דאס אונערהארטע טרייבען דער קאמיטאטס- אונד געריכטסארגאנע אין ניערעדיהאזא, אין זיינער גלאנצענדען פערטהיידיגונגסרעדע פאר טויזענדען צוהארערן, דעם וויצעגעשפאן אונד גענאססען אינס געזיכט שליידערטע. דיעזע ווארטע טראפען וויא איין בליטץ. דיא שולדיגען שטאנדען ניעדערגעדאננערט דא. דיא אויסגעשפראכענע וואהרהייט איבטע איינע פערניכטענדע ווירקונג. דיא ווארטע דר. היימאננ׳ס קאמען איהם דער מיט פערביטטערונג אונד גאללע פאללען ברוסט אללער דעריעניגען, דיא דאס גאטטלאזע טרייבען מיטאנגעזעהען האבען.

וויר אללע אטהמעטען ערלייכטערט אויף, אלס דאס ווארט געשפראכען וואר. דיא קאמיטאטס-אנטיסעמיטען קאננטען דיעזען שלאג ניכט רוהיג ערטראגען, אונד אם פאלגענדען טאגע מעלדעטע געריכטס-פרעזידענט קארניש, דאס דיא קאמיטאטס-בעאמטען דען דר׳ היימאנן אלס פערליימדער ערקלערען אונד געגען איהן דיא קלאגע וועגען פערליימדונג ערהאבען האבען. היימאנן פראטעסטירטע ענערגיש געגען דיעזעס פערפאהרען. — וועגן דיא הערען קאמיטאטס-בעאמטען געגען מיך קלאגע ערהעבען, מיינטע דאקטאר היימאנן דאס קאננען זיא טהון, דיא זאכע געהארט יעדאך ניכט אין דען געריכטססאאל. — דער הער פרעזידענט האט זיך אלס ווערקצייג דעס וויצעגעשפאנס בעניטצען לאססען; מיך פערליימדער צו נעננען (פיהר היימאנן פארט) ווערדען דיא הערען ערסט דאנן דאס רעכט האבען, ווענן איך דאס וואס איך געזאגט האבע, ניכט בעווייזען ווערדע. איך ווערדע עס אבער יא בעווייזען.

דיא קאמיטאטס-בעאמטען רייכטען דאנן אויך איהרע קלאגע איין, אונד דא דיא אנגעלעגענהייט מיט דעם טיסא-עסלארער פראצעססע אין צוזאממענהאנג וואר, ווארדע דיא קלאגע-שריפט דען איבריגען אקטען בייגעלעגט. נאטירליך קאננטע געגען דר׳ היימאנן דער פראצעס ניכט בעגאננען ווערדען, ביז דיא אקטען ניכט פאן דער „קוריע" (אבערסטען געריכטס-האף) נאך ניערעדיהאזא צוריקגעשיקט ווארדען, וואס ערסט פאר איינינען טאגען נאך דער פאללקאממענען ערלעדיגונג דעם פראצעססעס דער פאלל וואר.

אינטערעססען ריעף דער האס געגען היימאנן דיא שקאנדאלעזעסטען אויפטריטטע אים ניערעדיהאזער קאמיטאטס-זאאל הערפאר. דיא אנטי-סעמיטען לעכצטען נאך ראכע, אונד וואללטען עס ניכט בעגרייפען, דאס היימאנן פיר דאס פערברעכען דיא וואהרהייט געשפראכען צו האבען, ניכט איינגעקערקערט ווארדען איזט, וועהרענד עס איהנען פריהער איין לייכטעס וואר זא פיעלע אונשולדיגע יודען איינשפערען צו לאססען, וויא פיעל עס איהנען עבען בעליעבטע.

אין דען קאמיטאטס-פערזאממלונגען ווארדע איבער היימאנן נאך הערצענס-לוסט געשימפפט, מאן רעקוררירטע אן דיא שטאאטס-אנוואלטשאפט, אן דען מיניסטער, ניכטס האלף יעדאך, היימאנן קאננטע ניכט דער פראצעס געמאכט ווערדען. ענדליך נאהם דיא זאכע אנאדי אין דיא האנד (טרשעים יצא רשע) אונד ריכטעטע אן דען מיניסטער פיילער דיא אינטערפעללאציאן: ווארום היימאנן דער פראצעס ניכט געמאכט ווירד. געוויס דארום מיינטע אנאדי, וויייל היימאנן יודע איזט, דענן דעם יודען איזט אללעס געשטאטטעט, דער יודע קאנן אללעס טהון. פאר דעם יודען פערשטוממט דער ריכטער, נייגט זיך דיא גערעכטיגקייט, דענן דער יודע האט געלד גענוג אום דען גאנצען ערדבאלל צו בעשטעכען. אנאדי האט הימיט אויף אונפערשעמטעסטער ווייזע דען גאנצען ריכטערשטאנד אונגארנס טיעף בעליידיגט, אינדעם ער איהן דער בעשטעכונג אנ-